

## Tolarové smutno

V předchozím textu bylo zmíněno, že už před zahájením vybíjení jáchymovského tolaru probíhaly v Evropě izolované pokusy emitovat velkou stříbrnou minci. Partikulární teritoriální zájmy jednotlivých mocipánů se ale nemohly opřít ani o vlastní vydatné surovinové zdroje, ani o všeobecný konsensus v nadstátním útvaru, zvaném Svátá říše římská. Proto každá snaha vybočit z řady byla už předem odsouzena k nezdaru.

První myšlenka o srovnání mince na základě mezinárodního jednání bývá příkládána Karlu Smělému Burgundskému (1469). Ale už o deset let dříve (1459) prohlásil český král Jiří z Poděbrad, že oprava mince se nemůže podařit, nebude-li provedena ve velkém měřítku, řešícím najednou peněžní poměry alespoň několika států.

První snahy uvést do oběhu minci s větším obsahem drahého kovu, než bylo zvykem u groše (obsah stříbra zhruba 1,5 až 3 g), byly činěny od sedmdesátých let 15. století v severoitalských městech. V Benátkách vznikla „lira“ (1472, 6,3 g stříbra), v Miláně „teston“ (1474, 9,3 g stříbra). Následovaly dolnorýnské a gelderské stříbrné kurantní půlzlaté a čtvrtzlaté (1475-1479), brabantskými vévody byly v Nizozemí dokonce raženy stříbrné guldinery o hmotnosti 30,5 až 32,5 g (1477).

Vydatná ložiska stříbra v okolí tyrolského Schwazu přiměla Zikmunda Habsburského, aby v místě dnešního města Hall nechal zřídit mincovnu a do oběhu uvedl obdobnou minci („pfundner“), jakou byla benátská lira, tedy velký groš v hodnotě 12 krejcarů (1482). Zanedlouho (1484) opustil bránu hallské mincovny guldiner (zlatník), který obsahoval téměř 32 g stříbra a měl průměr 41 mm, tj. parametry, které později zhruba respektovaly i mince tolarového typu.

Tyto hallské mince označuje současný rakouský propagační materiál za „tyrolské tolary“ a odvozuje, že vznik dolaru je třeba hledat v hallské mincovně, nikoli v Jáchymově. Tak co na to říci? Zikmundovy guldinery nejenže už měly i svého předchůdce, ale podstatné je, že evropský peněžní trh neovlivnily. Nejspíše byly koncipovány jako reprezentativní ražby charakteru medailí, jejichž záměrem bylo vyvolat dojem o moci a bohatství panovníka, podobně, jako to bylo v případě „tlustých“ pražských grošů, které se u nás příležitostně razily už v době Karla IV., Václava IV., Ladislava Pohrobka, Jiřího z Poděbrad či Vladislava II. Proto, kdybychom hledali skutečného předchůdce tolaru-dolaru, nebudeme ho hledat v rakouském Tyrolsku, nýbrž v německém Sasku. Až Lipský mincovní řád z roku 1500 zavedl ražbu velké stříbrné mince, hodnotou ekvivalentní soudobému rýnskému zlatému, jejichž masivní výroba ve druhém desetiletí 16. století začala ovlivňovat platby v dálkovém velkoobchodu a plnit naznačená kritéria Jiřího z Poděbrad. Vědom si toho byl už i Mathesius v polovině 16. století. Veškeré mince okolních feudálů, pokud obsahovaly 2 loty stříbra, bez výhrady nazýval jáchymovskými tolary. Za starší považoval pouze „trojhlavé“ ražby z Annabergu.

Opět další doklad toho, že v naší zemi, ani v našich městech, není věnována dostatečná pozornost rozvoji „turistického průmyslu“, neboť ani výjimečné nedokážeme náležitě „prodat“.

Dolar, dosud nejrozšířenější a nejpoužívanější měna na světě!